

Møtedato: 17. juni 2015
 Arkivnr.:

Saksbeh/tlf:
 I. Fjellberg/G. Åsvang, 75 51 29 00

Sted/Dato:
 Bodø, 5.6.2015

Styresak 70-2015/3 Pasientsikkerhetskulturundersøkelsen 2014 - resultater, informasjon

Formål

I denne styresaken presenteres resultatene fra Pasientsikkerhetskulturundersøkelsen i Helse Nord i 2014. Undersøkelsen ble gjennomført i alle helseforetak i Helse Nord, med unntak av Sykehusapotek Nord HF.

Bakgrunn

Ett av målene i det nasjonale Pasientsikkerhetsprogrammet er å forbedre pasientsikkerhetskulturen i helsetjenesten. Pasientsikkerhetskulturen indikerer i hvilken grad rutiner, holdninger og handlinger bidrar til å forebygge uønskede hendelser og pasientskader.

Helseforetakene har undersøkt pasientsikkerhetskulturen i 2012 og 2014. Resultatene brukes til lokalt forbedringsarbeid. Undersøkelsen skal gjentas i 2016.

Målingen foregår ved hjelp av spørreskjemaet *Safety Attitudes Questionnaire (SAQ)*, som har blitt benyttet i pasientsikkerhetskulturmålinger ved over 2000 sykehus i elleve land. Spørreskjemaet er validert for norske forhold og ble også brukt ved forrige undersøkelse i 2012.

Gjennomføring av pasientsikkerhetskulturundersøkelsen

Undersøkelsen ble gjennomført i perioden 17. mars til 30. april 2014. Alle helseforetakene i Helse Nord nådde målet om en svarprosent på mer enn 70.

Helseforetak	Inviterte (antall)	Svar (antall)	Svar (%)
Nordlandssykehuset	2753	2211	80,3
Universitetssykehuset Nord- Norge	4589	3300	71,9
Finnmarkssykehuset	1154	822	71,2
Helgelandssykehuset	1217	873	71,7
Helse Nord - foretaksgruppen	9713	7206	74,2

Helse Nord RHF koordinerte forberedelse og utsendelse av undersøkelsen, og dernest bearbeiding av rådata til bruk i det lokale forbedringsarbeidet. Helseforetakene fikk sine data presentert i rapporter på laveste enhetsnivå.

Presentasjon av resultatene

Undersøkelsen består av 16 spørsmål, hvorav syv spørsmål inngår i faktoren *sikkerhetsklima*, seks inngår i faktoren *teamarbeidsklima* og tre spørsmål under *ledelsesfokus*.

Spørsmålene om *sikkerhetsklima* dekker tema som til sammen gir et inntrykk av hvor høyt sikkerhet prioriteres i enheten. Det er vist at et klima preget av fokus på sikkerhet fører til færre uønskede hendelser.

Teamarbeidsklima dekker tema som til sammen gir et inntrykk av hvor godt de ansatte jobber sammen som et team for å gi en best mulig behandling.

Spørsmålene under *ledelsesfokus* gir et inntrykk av medarbeidernes oppfattelse av hvor høyt ledelsen på alle nivå prioriterer sikkerhet. Skalaen i undersøkelsen gikk fra 0 til 100, der 0 var svært uenig og 100 var svært enig.

Alle enheter der ti eller flere respondenter har svart, har fått en rapport med gjennomsnittsscore. Tabellen nedenfor presenterer gjennomsnittsscore for undersøkelsen i 2012 og 2014 for Helse Nord.

	Resultat 2014	Resultat 2012
SIKKERHETSKLIMA	71,7	71,1
Jeg ville føle meg trygg hvis jeg var pasient her	81,3	82,6
Her blir medisinske feil håndtert riktig	76,0	76,8
Jeg vet hvilke kanaler jeg skal bruke for å stille spørsmål om pasientsikkerhet her	74,0	73,7
Jeg får passende tilbakemeldinger om arbeidet mitt (korrekt, tilstrekkelig og fra rett person)	66,1	65,1
Det er vanskelig å diskutere feil her	64,0	62,1
Kolleger oppmuntrer meg til å si fra om enhver sikkerhetsbekymring jeg måtte ha	72,4	70,1
Kulturen her gjør det lett å lære av andres feil	68,3	67,4

	Resultat 2014	Resultat 2012
TEAMARBEIDSKLIMA	74,0	73,4
Mine innspill blir godt mottatt her	74,3	73,7
Her er den vanskelig å si fra om jeg oppdager et problem i pasientbehandlingen	69,4	67,6
Her blir uenighet håndtert riktig (dvs. ikke ut fra hvem som har rett, men ut fra hva som er best for pasienten)	69,4	70,0
Jeg får den støtte jeg trenger fra andre sykehusansatte for å ta meg av pasientene	77,3	76,9
Her er det lett for ansatte å spørre når det er noe de ikke forstår	84,5	83,7
Legene og de andre ansatte her samarbeider som et velkoordinert team	69,0	68,6

Ledelsesfokus	Resultat 2014	Resultat 2012
Mine forslag om sikkerhet ville bli behandlet om jeg la dem fram for ledelsen	71,5	70,0
Ledelsen her i enheten gjør aldri noe som de vet kan gå ut over pasientsikkerheten	69,1	67,7
Sykehusledelsen gjør aldri noe som de vet kan gå ut over pasientsikkerheten	53,0	53,7

Resultatene fra 2012 og 2014 viser at det er liten endring i gjennomsnittsscore både når det gjelder sikkerhetsklima, teamarbeidsklima og ledelsesfokus. Å forbedre kulturen i en organisasjon er en prosess som krever tid. Det kan være vanskelig å skape endring på kort tid (fra 2012 til 2014).

For undersøkelsen i 2014 ble det også presentert resultater i form av andel enheter med modent klima. Enheter med modent klima er poliklinikk/sengepost, der 60 % eller flere respondenter svarer positivt. For å bli regnet med som positiv respondent for faktoren, må respondenten ha svart gjennomsnittlig positivt (*litt enig* eller *svært enig* for alle spørsmålene som inngår i faktoren). Høy grad av enighet i positiv retning betegnes som et modent klima for de verdiene som måles. Resultatet gir et bilde på hvilke enheter man bør ha spesielt fokus på i videre forbedringsarbeid.

Forbedringsarbeid i enhetene vil være å ha fokus på tiltak på de spørsmål i undersøkelsen med lavest andel positive svar.

Helseforetak	Sikkerhetsklima	Teamarbeidsklima
Finnmarkssykehuset HF	54 %	68 %
Helgelandssykehuset HF	58 %	53 %
Universitetssykehuset Nord-Norge HF	31 %	43 %
Nordlandssykehuset HF	46 %	61 %

Tabellen viser andel organisatoriske enheter med modent klima (der 60 % av respondentene eller mer har svart positivt, det vil si har en faktorscore på 75 eller høyere) ved helseforetakene i Helse Nord

Presentasjon av data i form av andel enheter med modent klima ble ikke gjort i 2012. Det kan derfor ikke presenteres en sammenligning.

Oppfølging av undersøkelsen

Det varierer hvordan og i hvilken grad de ulike enhetene i helseforetakene har fulgt opp resultatene etter undersøkelsen, men arbeidet er godt i gang i alle helseforetakene.

I oppfølgingsarbeidet har helseforetakene utarbeidet tiltak for å forbedre pasientsikkerhetskulturen. Eksempler på slike tiltak er: mer synlig sykehusledelse, systematisk arbeid med oppfølging av avvik, økt fokus på pasientsikkerhet på møter m. m..

Nasjonal rapport

Sekretariatet for Pasientsikkerhetsprogrammet planlegger å presentere en nasjonal rapport om Pasientsikkerhetskulturundersøkelsen for 2014.

Medbestemmelse

Konserntillitsvalgte og konsernverneombud i Helse Nord RHF vil få lagt frem informasjon om *Pasientsikkerhetskulturundersøkelsen 2014 - resultater* i samarbeidsmøte, den 16. juni 2015 til orientering.

Brukermedvirkning

Pasientsikkerhetskulturundersøkelsen 2014 - resultater, informasjon vil bli behandlet i det Regionale brukerutvalget i Helse Nord RHF, den 10. juni 2015, jf. RBU-sak 40-2015. Protokoll fra RBU-møtet ettersendes/legges frem ved møtestart.

Adm. direktørs vurdering

Helseforetakene gjennomførte undersøkelsen med svarprosent over målet på 70 %, noe som viser engasjement blant ansatte i å bidra til forbedring av pasientsikkerhetskulturen. Det kan synes skuffende at vi ikke ser tydeligere forbedringer, men det tar tid å endre kultur, og resultatene fra undersøkelsen er gode redskaper for videre forbedringsarbeid. Adm. direktør vil følge opp helseforetakene slik at resultatene fra pasientsikkerhetskulturundersøkelsen 2014 brukes til lokalt forbedringsarbeid.

Vedlegg: Nasjonal plan for gjennomføring av pasientsikkerhetskulturundersøkelse 2014

Vedlegget er lagt ut på Helse Nord RHF's nettside - se her:
[Styremøte i Helse Nord RHF 17. juni 2015](#)